

PERMANENT INSTALLASJON (5783 EURO)

Tale holdt på SparwasserHQ under åpningen av utstillingen «The Gift» 28/1 2005

MARIANNE HEIER

Jeg besøkte SparwasserHQ første gang i februar 2004, for nesten akkurat ett år siden. Galleriets solide, gode rykte hadde forlenget nådd meg hjemme i Oslo, og gjorde at jeg ble litt overrasket da jeg så lokalene. Omvisningen ble også innledet med en beklagelse over manglende oppussing på grunn av dårlig økonomi, og jeg husker at vi diskuterte forskjellige løsninger og strategier i forhold til økonomisk styring av ikke-kommersielle utstillingsrom.

For SparwasserHQ er det naturlig nok veldig viktig å ikke åpne for kompromisser i forhold til eget kunstpolitisk ståsted og idealistisk opparbeidet kredibilitet. Etter å ha jobbet i og med tilsvarende non-profit, kunstnerdrevne utstillingssteder og -prosjekter i en årrekke, er jeg kjent med problemstillingen og vant til det stilmessige resultatet av den. Det kan nesten sies å være et slags varemerke innenfor samtidskunsten, den «subversive look-en». Den forstås ofte som et nødvendig onde, men er også noe vi alle kjenner igjen og er på sett og vis sympatisk og betryggende. Man vet at det finnes rom for eksperimentering innenfor disse rammene. Rommet kommuniserer umiddelbart noe om at her finnes det ikke penger og at vi står på utsiden av det kommersielt regulerte systemet, noe som selvfølgelig kan sees som en frihet, men som av åpenbare grunner også representerer en serie begrensninger. Tilsynelatende er denne estetikken et tegn på det alternative, radikale og kompromissløse, men er ikke dette alternativet egentlig en ren konvensjon?

Idéen om kunstneren som eksentriker og økonomisk hjelpeløs skikkelse har røtter langt tilbake i tid. Selv de første kunstnerbiografiene fra 1500-tallet legger vekt på å beskrive kunstnerens livssituasjon som preget av fattigdom og motgang, for så å la kunstverket skinne som et gyllent mirakel mot denne håpløse bakgrunnen. Seriøse undersøkelser av kunstneres liv viser likevel at det ikke finnes noen typiske fellestrekk for kunstnere som gruppe annet enn at vi produserer kunst. Denne stereotype forståelsen av kunstnerrollen og kunstnerens funksjon kan derfor virke mer som en projeksjon fra omverdenen, et slags forsøk på å forklare og forstå kildene til kunstnerens kreative evner, enn som en faktisk konsekvens av kunstnerens virksomhet og funksjon.

Når jeg står i dette rommet har jeg følelsen av at det er akkurat dette som forventes av oss. Rommet representerer en videreføring av en forståelse av kunstneren som jeg ikke

tror vi har valgt selv. Jeg tror ikke det kontrasterer noe som helst på en effektiv måte, jeg tror snarere det bidrar til å bekrefte en fordom. Den gamle stereotypen om sammenhengen mellom kreativt geni, galskap og melankoli bekreftees når man ser denne typen rom, og selv om det kanskje er sjarmerende, har jeg vanskelig for å se denne figuren som spesielt radikal eller funksjonell for kunsten. Jeg har heller følelsen av at den umyndiggjør og isolerer kunsten og undergraver dens troverdighet som relevant stemme i samfunnet. Å gi inntrykk av at kunstnere er fristilt fra generelle markedslover synes jeg også i beste fall er naivt, i verste fall usannferdig og virkelighetsfjernt.

I et gjennomdesignet samfunn risikerer forslag fremmet innenfor estetisk dårlige rammer å svekkes og ikke bli tatt alvorlig. Implisitt kommuniserer man at det ikke ligger noen egentlig overbevisning bak, og man kan ende med å fyre opp under en allerede eksisterende tillitskrise mellom kunsten og dens potensielle publikum. At den kunstnerdrevne non-profit scenen preges av denne look-en er på sett og vis dobbelt problematisk; velger man selv å ikke seg og arbeidet sitt denne rollen, kan man mistenkes for å ville unngå konsekvensene ved at arbeidet tar veien ut av det begrensende men beskyttende gallerirommet, og inn i verden utenfor. Dette blir spesielt paradoksal og problematisk for en sosialt engasjert kunst, men problemet er der uansett hvilken genre man tilhører. Kunst trenger naturligvis å opprettholde sin frihet, magi og autonomi, og bør ikke reduseres til en vare blant andre varer, men jeg er ikke sikker på at man oppnår ønsket effekt gjennom denne strategien. Det må finnes andre veier å gå.

Gjennom gaven jeg nå har gleden av å overrekke SparwasserHQ, oppfordrer jeg til en diskusjon av denne estetikken. Siden juni 2004 har jeg spart penger fra min egen inntekt i diverse jobber og oppdrag innenfor norsk kunstliv; jeg har solgt egne arbeider og jobbet som museumsvakt, skribent og foredragsholder. Det er nå en glede for meg å kunne overrekke resultatet av dette arbeidet i form av en sjekk på 5783 euro til SparwasserHQ. Summen skal brukes som et bidrag til arkitektonisk oppgradering av lokalene slik SparwasserHQ selv mener er mest hensiktsmessig. Seriøs, god kunst trenger og fortjener seriøse, gode rammer. ●